

GALAPAGOS PÅ DJURENS VILLKOR

I Galapagos övärld tar upplevelserna aldrig slut. Här kan du vandra bland vulkaner, fridyka bland hajar och pingviner. Det känsliga ekosystemet behålls tack vare stränga regler och ett kraftfullt miljöarbete.

Text: JOHAN AUGUSTIN Foto: ROGER BORGELID

Närkontakt med havets kejsare. Galapagoshajen är precis som alla andra djur på Galapagos helt orädd för människan, vilket gör att vi under en halvtimme kan fridyka med den på nära håll.

Vulkanön Santiago bjuder på en typisk scen i arkipelagens landskap. Här lade Charles Darwin grunden till stora delar i sin evolutionsteori.

En vandring före frukost bjuder på en magisk vy över Charles Darwin Lake, på ön Isabela.

Att snorkla med havsleguaner känns lite som att simma med dinosaurier.

Hela känslan med Galapagos är som att besöka jorden innan människorna kom dit. Djuren är nyfikna, lekfulla och totalt oskygga.

Gummibåten glider in till strandkanten och vi hoppar ner i det kalla vattnet och vadar iland den sista biten. Bland Galapagos öar har Espumilla Beach det största antalet gröna havssköldpaddor som kommer för att lägga sina ägg på den långa sandstranden. Inga sköldpaddor syns till, däremot är stranden genomborrad av spökrabbor som grävt hål och patrullerar sin strandremsa. I luften flyger endemiska Galapagoshökar, som bara finns här, i jakt på fåglar och unga havsleguaner. En hök har hamnat i dispyt med en häger över en död fisk i strandkanten.

Santiago, som ligger i den nordvästra delen av ögruppen, var Charles Darwins favoritö. Han kom hit 1835 och tillbringade elva dagar på ön för att samla in arter, bland annat finkar som syns i den närliggande mangroveskogen. Bristen på färskvatten i Galapagos var en av anledningarna till att arkipelagen förblev obebodd genom århundradena. Men här på den nordvästra sidan av Santiago ligger Buccaneer Cove, som fått sitt namn av de sjörövare som ankrade sina skepp i den skyddade viken, och här hämtade de färskvatten som finns i närliggande grottor. De tog även med sig tusentals jättesköldpaddor, som kunde överleva upp till ett år utan mat och vatten, och därför hölls under däck som färsk proviant. Det sägs att även Charles Darwin ska ha ätit en och annan jättesköldpadda.

Inkräktarna tog i sin tur med sig egna djur som getter och grisar, invasiva, främmande arter som genom historien har spridit förödelse på många av Galapagos öar, tillsammans med förvildade hundar och katter. Medan myndigheterna har lyckats

utrota getter och grisar på Santiago, syns spåren i sanden av en överlevare som är betydligt svårare att bli av med.

– Råttorna. De ger sig på fågellivet och andra djur, säger naturguiden Gustavo Andrade.

Han berättar att parkvakterna i nationalparken lägger ut gift för att kontrollera råttpopulationen som numera hålls i schack. Gustavo, uppvuxen i Galapagos, är som ett levande uppslagsverk rörande världens djurliv och svarar kunnigt på frågor från gruppens tolv deltagare. Han har även en näst intill militär disciplin på sin grupp och ser till att samtliga av oss håller oss på de utmärkta stigarna, inte hamnar på efterkälken eller kommer närmare djuren än de två meter som regelverket säger. Den känsliga ekologiska balansen ska behållas intakt och då är det viktigt att störande moment som besökare på två ben kontrolleras. På de svarta lavklipporna som omger stranden ligger pälsälar och solar och deras gläfsande skrik ekar bland stenarna. Några sälar kravlar ner i vattnet och vi bestämmer oss för att följa deras exempel.

Gummibåten glider fram genom Buccaneer Cove och snorklingsdeltagarna rättar till utrustningen som består av fenor, mask, snorkel och våtdräkt. Vi hoppar i vattnet från gummibåten och det första som slår mig är hur kallt det är. Så här i början av oktober är det fortfarande den torra perioden vilket ger vattentemperaturer på omkring 15 grader. Jag simmar längs med en brant klippvägg där det växer röda koraller. Tropiska arter som ängelfiskar och kirurgfiskar simmar längs korallerna i stora stim. Ett par mindre revhajar glider utmed väggen och jag fridyker ner för att få en närmare titt. Då ser jag den: En tremeters Galapagoshaj rör sig en bit ut i viken. Adrenalinet pumpar. Jag

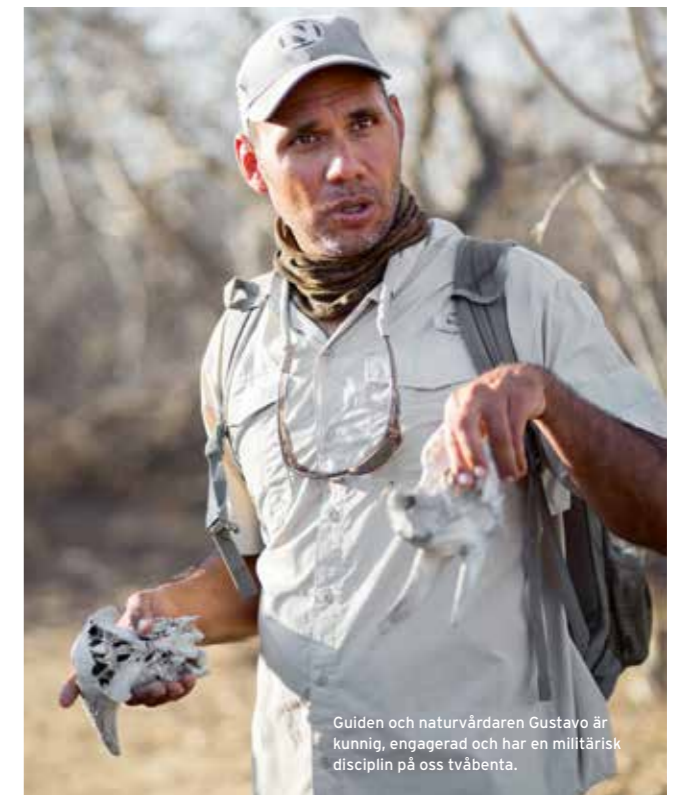
”Några sälar kravlar ner i vattnet och vi bestämmer oss för att följa deras exempel.”

bryter genom ytan, harklar mig.

– Shark. Down here!

De andra deltagarna samlas kring hajen som inte verkar bry sig nämnvärt om horden av paparazzis med undervattenskameror. Jag tar ett djupt andetag, sparkar ifrån med fenorna och fridyker ner till den fridfulla oceanvarelsen. Den simmar långsamt fram och tillbaka längs väggen och verkar tycka att vi är intressanta att hålla sig nära. Gustavos uppmaning om att hålla oss två meter från djuren verkar inte gälla omvänt, eftersom hajen simmar rakt mot mig för att i sista stund svepa alldeles intill min kropp. Mötet med hajen är samtalsämnet under båtfärden tillbaka till yachten M/Y Grace där lunch står uppdukad på soldäcket. Båten, som tidigare var furst Rainier av Monaco och Grace Kellys privatyacht på Medelhavet, är ombyggd med moderna hytter och kryssar mellan Galapagos öar. Den gamla stilen med trädetaljer finns kvar och M/Y Grace har förutom restaurangdelen en bar och en bubblpool i fören där vi innan lunch återfår kroppsvärmen efter snorklingsturen.

Senare tar vi oss till James Bay som även den ligger på den nordvästra delen av Santiago. En minimal stig går genom ett räfflat, stelnat lavafält, resultatet från en numera inaktiv vulkan i förgrunden. Intill kustlinjen har grottor med kristallklart, turkost vatten bildats och som korsas av breda gångbroar i lavasten. I de naturliga swimmingpoolerna leker sjölejonsungar medan ett vuxet sjölejon jagar ensamma fiskar som förvirrat sig in

Guiden och naturvårdaren Gustavo är kunnig, engagerad och har en militärisk disciplin på oss tvåbenta.

Prinsessan Graces gamla lyxyacht är inte bara Galapagos vackraste båt, den är också relativt liten, vilket skapar ett skönt häng ombord, där vi alla snart blir vänner – i synnerhet som båten saknar både wifi och mobil täckning.

Pelikaner vankar obrydda fram i vattenbrynet på ön Santiago.

Gummibåtar, så kallade pangas tar oss mellan båt och ö, här på väg tillbaka från en morgontur på Santa Fe.

”Wow, havssköldpaddor, leguaner och sjölejon, alla på en och samma gång. Bästa snorklingen någonsin.”

grottorna. Svarta havsleguaner solar på lavastenarna och deras skrovliga reptilskinn smälter in i omgivningarna.

– Se upp, trampa inte på leguanerna, uppmanar Gustavo precis när min fot är på väg att landa på en tjock leguansvans. Stirrtävlingar med havsleguaner är en rolig och tidskrävande lek som vi givetvis måste prova på. Reptilerna rör inte en min på en utdragen evighet. Till slut sprutar en av dem vatten på en annan leguan för att spola av saltet på kroppen.

För att uppleva så mycket som möjligt under den veckolånga turen med M/Y Grace kryssar vi mestadels under nätterna och ankrar vid nya öar dagtid. Vid sextiden på morgonen spelas uppvakningsmusiken ur fartygets högtalare.

– God morgon i paradiset. Frukost serveras på däck innan ännu en äventyrsfylld dag sätter igång, viskar en entusiastiskt pigg röst.

Vi har ankommit det trånga sundet Bolivar Channel mellan öarna Fernandina och Isabela i arkipelagens västra del. När vi går iland på Fernandina, som är den yngsta ön i Galapagos, blir det tydligt att vi befinner oss i ett av världens mest aktiva vulkanområden. La Cumbre dominerar landskapet och vulkanen reser sig mäktigt 1 495 meter över havet. På andra sidan sundet ligger Wolfvulkanen som med sina över 1 700 meter är den högsta vulkanen inom ögruppen. Den hade ett utbrott i maj 2015 som varade i sex veckor då en lavaström flöt ner längs den östliga sidan och ut i havet.

På de plana lavafälten myllrar det av röda krabbor som bildar färgglada prickar i det annars svarta landskapet. Klungor av havsleguaner ser ut som en skolgård fylld av mini-Godzillas. Några förtorkade leguanskelett vittnar om naturfenomenet El Niños framfart med mindre tillgång av leguanernas föda alger, som följd. Gustavo berättar att havsleguanerna oftast stannar under ytan och betar alger i ungefär tio minuter, medan de stora leguanerna kan stanna på botten i upp till 40 minuter.

Storväxta, svarta fåglar har byggt bon direkt på marken intill några leguaner. En kortvingad Galapagosskarv, ännu en endemisk art, har den mörka näbben full med tång, bomaterial som den lämnar över till sin partner som vaktar boet. Fåglarna har utvecklats utan landrovdjur och saknar därför flygförmåga. Deras ljus klarblå ögon iakttar oss innan den ena skarven dyker ner i havet i jakt på bytesfisk.

Vi fortsätter upptäcktsfärden till grannön Isabela, som är den största ön i ögruppen. ”Sjöhästön” har fått sitt namn efter sitt sjöhästformade utseende. Vi vandrar genom det torra landskapet, svart sand och taggiga buskar, omgivna av sammanlagt sex vulkaner. Vegetationen stör inte de sköldförklädda bulldozers som plöjer fram i jakt på något grönt ätbart. Fem arter av jättesköldpaddor har överlevt både sjömäns aptit på sköldpaddskött för ett par hundra år sedan och lantbrukare som också brukade äta dem, så sent som fram till år 2000.

– Nu är bönderna delaktiga i turistindustrin och tjänar på att

I sundet mellan Fernandina och Isabela får vi sällskap av en sillval på nära håll.

När en sjölejonunge tittar en djupt in i ögonen smälter hjärtat.

Galapagos är den enda platsen på jorden där du kan köra "argen leken" med ett vilt urtidsdjur, på en meters avstånd - och förlora.

En havsleguan svalkar sig i en turkos naturlig pool, urgröpt ur lavaklipporna.

inte döda jättesköldpaddorna, berättar Gustavo och pekar på en småväxt individ som han uppskattar vara i 20-årsåldern.

Medan Galapagos fauna på land är över förväntan för de flesta är undervattenslivet ändå strävt vassare. Vi åker in i Tagus Cove, en vik som användes av tidiga sjöfarare att ankra sina båtar i. Vi sätter på oss snorklungsutrustningen och glider återigen ner i det kalla vattnet. Som på beställning kommer två nyfikna endemiska Galapagospingviner upp för att hälsa. De halvmeterslånga, svartvita fåglarna pickar nästan på glaset till våra masker. Hur var det nu med avståndet, två meter? Den skyddade viken har skapat optimala förhållanden för gröna havssköldpaddor och ett tiotal syns betandes alger på havsbotten, inte heller de låter sig störas av vår närvaro. Galapagos egna akrobater närmar sig, ett par sjölejon. En unge tar ledningen och gör utfall mot oss, den vill leka tafatt men när vi försöker hänga med i svängarna blir vi snabbt bortparerade. Pelikaner och blåfotade sulor skjuter genom ytan mot stora stim av silverfärgade ansjovisfiskar. Några havsleguaner klamrar sig fast med sina grova klor i bergsskrevorna för att inte åka med den starka strömmen. Gruppen återvänder till gummibåten med glimrande ögon.

- Wow, havssköldpaddor, leguaner och sjölejon, alla på en och samma gång. Bästa snorklingen någonsin, utbrister en av deltagarna, amerikanen Taylor Olcott.

Havet utanför Isabela skimrar i ett rosagult ljus när solen går ner och middag dukas fram på däck. Två av kryssningens deltagare är Andy Marshall och David Winchester från London. Paret har rest över stora delar av jorden men anser att detta är en av de mest minnesvärda resorna. David Winchester fastnade för Galapagos redan som liten när han såg David Attenborough utforska världen på tv.

- Det är verkligen precis lika speciellt som jag trodde det skulle vara, säger han.

Närvaron är total på M/Y Grace, mycket tack vare att både telefonnät och wifi saknas. Att vara uppkopplad verkade oroa några av deltagarna i början av resan, men efter några dagar har känslan istället förbytts till en anledning till att umgås och ta in omgivningarna ytterligare. Mörkret intar Galapagos och Stilla havet. Himlavalvet, där stjärnorna lyser utan någon tillstymmelse till ljusföroreningar, breder ut sig ovanför våra huvuden. ■

Varje dag påminns vi om regeln "två meter mellan människa och djur". Men ofta har djuren själva andra tankar om det.

SNABBFAKTA

Land: Tillhör Ecuador.

Om ögruppen: Galapagos tillhör Ecuador och ligger i Stilla havet, cirka 100 mil väster om Ecuadors kust. Ögruppen består av ett tjugotal öar, varav fem är bebodda. Galapagos blev nationalpark 1959 vilket ger skydd åt 97 procent av landarealen. Resten är jordbruksmark och bebyggelse. 1986 blev det omgivande havet ett marint reservat där fiske i viss utsträckning tillåts. I mars 2016 utvidgades reservatet till den norra delen kring öarna Darwin och Wolf och nu är en tredjedel av all havsytta kring Galapagos skyddat från all fiske och annan exploatering.

Invånare: Det bor cirka 30 000 invånare på öarna.

Tidsskillnad: - 7 timmar.

Valuta: Amerikanska dollar.

Turism: 2015 besökte 225 000 turister Galapagos, en siffra som ökar med sex procent årligen. Framför allt är det antalet backpackers som ökar, antalet yachter som erbjuder några dagar upp till ett par veckor ombord, är satt till 86 båtar.

Geografi: Ögruppen ligger på ekvatorn men de olika öarna skiljer sig mycket åt i vegetationsstyper: allt från kaktuslandskap på Santa Fe till skog på Santa Cruz.

Bästa tiden: Det finns två säsonger - december till maj är

den varma och våta säsongen när havet oftast är lugnare och vädret soligt med dagliga skurar. Den torra perioden är mellan juni och december. Då regnar det mindre och är kallare i både luften och vattnet. Det är också den period då de marina däggdjuren och fåglarna är mest aktiva. Säsongen för valhaj är mellan juli och november medan de varmare månaderna ökar aktiviteten hos rockor och hammarhajar.

Ta dig dit: KLM har flyg från Stockholm, Göteborg och Köpenhamn via Schiphol till Quito och Guayaquil i Ecuador. Man kan ta sig hit på andra sätt, men KLM har i dagsläget smidigast anknypningar. Inrikesflyg mellan Quito och Guayaquil och flygplatserna på öarna Baltra och San Cristóbal trafikeras av Avianca.

Researrangörer: Yachten M/Y Grace tillhör den ecuadorianska researrangören Quasar som kan bokas via researrangören Trackers i Sverige. Andra svenska arrangörer som har Galapagos i sitt utbud är Carpe Adventures, Inca Tours, Äventyrsresor, Kilroy Travels, Jambotours, Albatros Travel, Lama-Tours, Sydamerikaexperten och Peru Explorer med flera.

Värt att veta: Det går att åka till Galapagos på egen hand men

det är inte tillåtet att åka utanför bebodda orter utan guide.

Hotell: Det är bra att vila ut en natt i Ecuadors huvudstad Quito innan inrikesflygresan till Galapagos.

BOENDE

Swissotel Quito

Swissotel Quito ligger i stadsdelen La Floresta och är avskärmat från ljud som kan störa nattsömn. Dubbelrum från cirka 2 500 kronor natten, inklusive frukost.

[1820 Torre Boreal, Avenue 12](#)

[De Octubre, Quito](#)

swissotel.com/hotels/quito

La Casa de Marita Boutique Hotel

Hotellet ligger i Puerto Villamil på ön Isabela i Galapagos. Detta mysiga boutiquehotell ligger omgärdat av en vit sandstrand och hammockar för lata stranddagar. Känd för sin trevliga personal. Dubbelrum med frukost från cirka 1100 kronor. [Avenida Conocarpus, Puerto Villamil, Isabela, Galapagos galapagosisabela.com](#)

SE & GÖRA

Snorklingen och dykningen är varierad, vattentemperaturen ligger mellan 14 och 25 grader.

Ön Genovesa i norr är fåglarnas öga. Här lär vi oss att älska blåfotade "boobies".